

ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Factors Affecting Corruption in Local Administrative Organizations

พชรคนัย วัชรชนพัฒนัธาดา (Pacharadanai Watcharathanapattada)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Asst. Prof. Dr., Faculty of Public Administration, Phitsanulok University

E-mail: nine9dd@gmail.com

Received: 11 January 2019

Revised: 23 March 2019

Accepted: 16 May 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับลักษณะของการคอร์รัปชัน ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันและลักษณะของการคอร์รัปชัน จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการคอร์รัปชันกับ ลักษณะของการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรกลุ่มงานกฎหมาย ระเบียบและเรื่องร้องทุกข์ และกลุ่มงานการเงินบัญชีและการตรวจสอบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด จำนวน 175 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา สถิติอ้างอิงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี Pearson โดยวิธีของ Least Significant Difference (LSD) และ Spearman Rank Correlation

ผลการวิจัยพบว่า

- (1) ลักษณะของการคอร์รัปชันในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$)
- (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.59$) โดย ด้านสิ่งจูงใจ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.03$) อีก 3 ด้าน คือ ด้านโอกาส ด้านความเสี่ยงภัย และด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง

(3) ลักษณะของการคอร์รัปชัน พบว่า ระดับการศึกษาส่งผลต่อการคอร์รัปชันในด้านการชักยอกด้านการเรียกรับเงิน และด้านการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน พบว่า เพศและระดับการศึกษาส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(4) ลักษณะของการคอร์รัปชันกับปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กันทางบวกเป็นไปในทิศทางเดียวกันในระดับสูงมาก ($r = .92^{**}$)

คำสำคัญ: คอร์รัปชัน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were to study the level of corruption factors affecting corruption study and compare the differences of factors affecting corruption. And the nature of corruption classified by personal information factors and study the relationship between various factors affecting corruption and the nature of corruption in local administrative organizations Samples were personnel, work groups, laws, regulations and grievances. And finance, accounting and auditing groups under the Jurisdiction of the Office in local administration. The samples were 175 people obtained by simple random sampling. Data were collected by using a questionnaire and analysis by descriptive statistics. And statistics of correlation coefficients using Pearson method by Least Significant Difference (LSD) and Spearman Rank Correlation

The finding of research were:

(1) The characteristics of corruption in the overall and individual aspects were at the moderate level. ($\bar{X} = 3.15$)

(2) Factors affecting the overall corruption in the medium level ($\bar{X} = 2.59$), with the incentives being at a low level ($\bar{X} = 2.03$). Risk and honesty were at a moderate level.

(3) The nature of corruption found that education levels affect corruption in the misappropriation of money. And the conflict of interest the factors that affect corruption found that gender and education levels affect factors that affect corruption were statistically significance at .01 level.

(4) The nature of corruption and factors affecting corruption positive relationship in the same direction very high level. ($r = .92^{**}$)

Keywords: Corruption, Local administrative organizations

บทนำ

ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นคู่กับสังคมของแต่ละประเทศเป็นเวลานานเกิดได้ในหลากหลายรูปแบบ หลายลักษณะ วิธีการป้องกันและแก้ไขความรู้ความเข้าใจของแต่ละประเทศก็ต่างกันออกไป ทั้งนี้ล้วนแต่เกิดจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ขับเคลื่อนโดยผู้มีอำนาจเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อน มีความสอดคล้องกันในแง่ของการกระทำที่สามารถเรียกการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมนั้น เป็นหนึ่งในพฤติกรรมที่นำไปสู่การคอร์รัปชัน (กฤษณ์ วงศ์วิเศษธร, 2561, หน้า 3)

การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ทุกคนในโลกให้การยอมรับว่าร้ายแรงต่อทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งสาเหตุมาจากความโลภเข้ามาครอบครองจิตใจ ความอยากรวยอยากมีฐานะที่ทุกคนทุกสังคมยอมรับ เพราะผลประโยชน์ได้รับมากนั้นมีมูลค่ามากมายจึงเกิดการทุจริตขึ้น โดยการกระทำมิชอบของตนเอง ซึ่งในการทุจริตในแวดวงของการเมืองจะมีให้เห็นบ่อยที่สุด จนทำให้ทรัพย์สินหรือทรัพยากรของชาติเสียหายไป การตัดสินใจบนก็เป็นการทุจริตเช่นกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นแทบทุกประเทศบนโลก โดยในแต่ละประเทศจะพบเห็นบ่อยมากที่สุด ทั้งประเทศที่เจริญแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนา ประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการนอกราชการบังหลวงในสังคมไทย ในสมัยกรุงสุโขทัยมีกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตประพฤตินมิชอบบัญญัติไว้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบการยกยอกเงินหลวง หรือการเบียดบังเอาทรัพย์สินของรัฐ ซึ่งมีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและมีอยู่ควบคู่กับสังคมไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (วิชัย รูปขำดี, 2552, หน้า 3)

ผลสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านปัญหาการคอร์รัปชันประจำปี 2017 ซึ่งจัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใส Transparency International ที่ตั้งอยู่ในเยอรมนีชี้ว่าประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ ยังคงประสบปัญหาในการปราบปรามคอร์รัปชันรวมทั้งออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาอยู่ที่อันดับ 13 และ 16 ตามลำดับ สำหรับประเทศที่มีความโปร่งใสมากที่สุดหรือมีปัญหาคอร์รัปชันน้อยที่สุดอันดับหนึ่ง คือนิวซีแลนด์ รองลงมาคือเดนมาร์กที่มีคะแนนความโปร่งใส 89 และ 88 จาก 100 คะแนนตามลำดับ จากจำนวนทั้งหมด 180 ประเทศ ขณะที่ชูดานใต้ และโซมาเลีย ถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์รัปชันมากที่สุด ด้วยคะแนน 9 และ 12 คะแนนตามลำดับ สำหรับประเทศไทยจัดให้อยู่ที่อันดับ 96 ใน ค.ศ. 2017 จากคะแนนความโปร่งใส 37 เต็ม 100 เท่ากับอินโดนีเซีย ซึ่งถือว่าสูงกว่าปี ค.ศ. 2016 ที่ได้คะแนน 35 แต่ก็ยังต่ำกว่าคะแนนเมื่อปี ค.ศ. 2015 ที่ได้ไป 38 คะแนน โดยประเทศในอาเซียนที่ได้คะแนนสูงสุด คือสิงคโปร์ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 6 ด้วยคะแนน 84 (Transparency International Corruption Perceptions Index, 2017, pp. 3-4)

สถานการณ์ของการทุจริตในประเทศไทย มีรูปแบบโครงสร้างและความสัมพันธ์ที่หลากหลาย และซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงพลวัตในด้านต่าง ๆ ของสังคมยังมีผลกระทบที่ส่งผลให้รูปแบบของการทุจริต มีการเปลี่ยนแปลงและกลายพันธุ์อยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความยุ่งยากและลำบากต่อการสังเกตการณ์ การตรวจสอบ และการขจัดความผิดเพี้ยนการลงโทษ รัฐบาลไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560 - 2564) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยในยุทธศาสตร์ที่ 2 มีการยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตนั้น ประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายต่างมีข้อเรียกร้อง คือการต่อต้านการทุจริตของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งการทุจริตเชิงนโยบายเป็นปัญหาที่พบมากขึ้นทั้งการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง การใช้อำนาจอย่างไม่โปร่งใสก่อให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2560, หน้า 5)

จากผลการสำรวจของทั้งองค์กรนานาชาติ และการสำรวจภายในประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การทุจริตการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งประชาชนบางส่วนให้การยอมรับในค่านิยมที่จะสนับสนุนการทุจริตการคอร์รัปชันเพื่อเข้าถึงการรับบริการที่มีความสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งสามารถเข้าถึงการได้รับการบริการอย่างอภิสิทธิ์ชน ในขณะที่เดียวกัน ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการได้ใช้โอกาสเพื่อเข้าถึงผลประโยชน์ที่ตนจะแสวงหาได้จากการปฏิบัติหน้าที่ อันนำมาซึ่งการทุจริตการคอร์รัปชันสะท้อนได้จากสถิติเรื่องร้องเรียนทุจริตที่ผ่านมา ที่เข้ามายังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ที่มีมากถึง 6,260 เรื่อง อันประกอบไปด้วยเรื่องร้องเรียนการทุจริตมากที่สุด สถิติเรื่องร้องเรียนทุจริตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย้อนหลัง 5 ปี มีเรื่องร้องเรียนที่เข้ามาจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี สำหรับในปี 2557 มีเรื่องร้องเรียนใหม่ตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 ถึงเดือนสิงหาคม 2557 จำนวน 1,191 เรื่อง โดยเป็นเรื่องร้องเรียนเก่าจากปีที่ผ่านมา 5,069 เรื่อง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการบริหารงานท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ที่มีจำนวนที่สูงมาก เมื่อเทียบกับเรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของ ป.ป.ช. กว่า 7,000 เรื่อง นอกจากนี้ข้อมูลการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริตในปี 2557 มีจำนวน 48 แห่ง สมัครเข้ารับการคัดเลือกให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น การป้องกันการทุจริต จากทั้งหมด 7,853 ทั่วประเทศไม่ถึงร้อยละ 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการปลอดทุจริต สัดส่วนดังกล่าวสะท้อนการให้ความสำคัญของค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตได้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2557, หน้า 8)

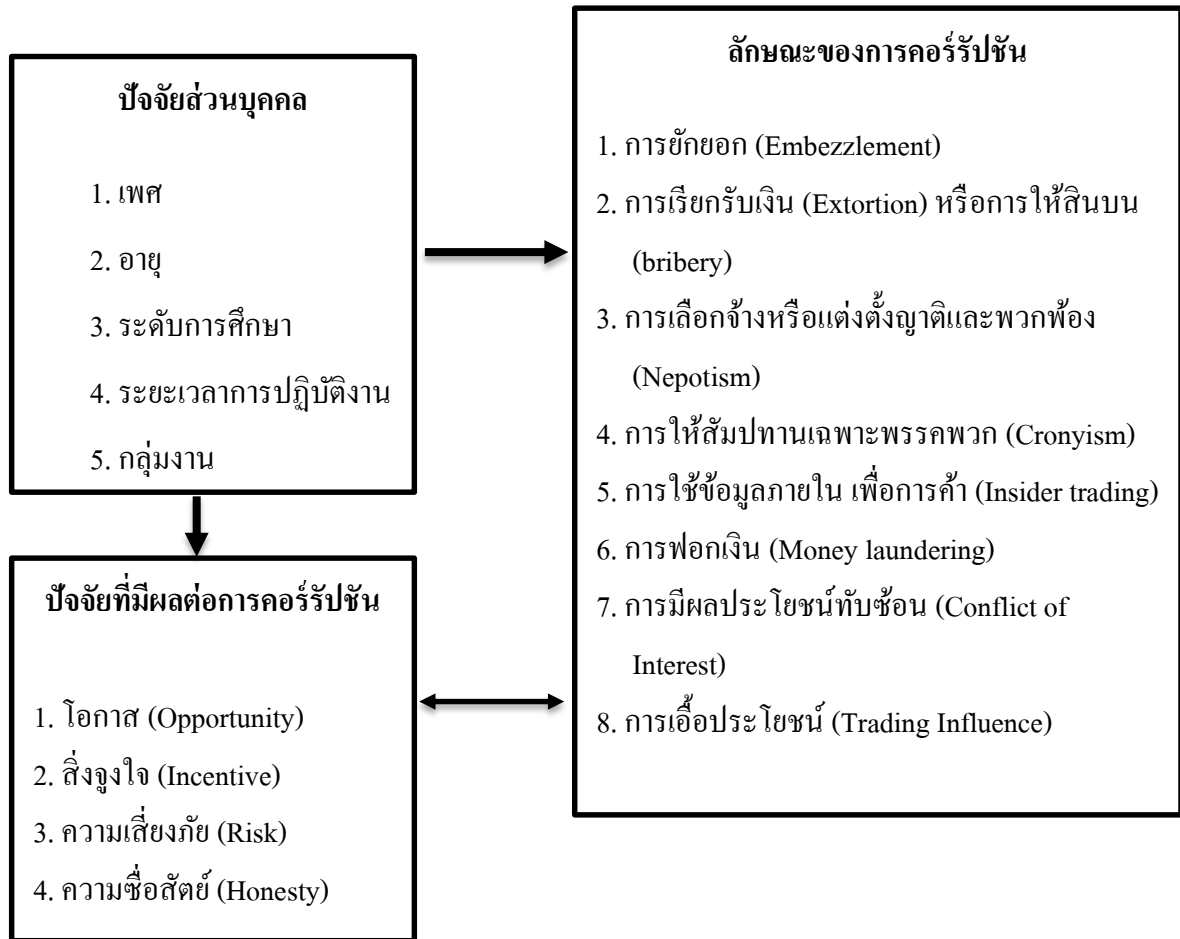
จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่าปัญหาการคอร์รัปชันมีความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจเพื่อให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หากว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว มีแนวโน้มของการทุจริตการคอร์รัปชันเกิดขึ้นจะส่งผลเสียหายต่อการพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนส่วนท้องถิ่น โดยฝังลึกในการปรับรูปแบบและ พฤติกรรมไปอย่างไม่สิ้นสุด ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย อำนาจอรัฐ และการตรวจสอบ อันเป็นประเด็นปัญหา สำคัญและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศชาติ เหตุผลนี้เองนำมาซึ่งความสนใจที่ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณา เสนอแนะมาตรการในการป้องกันการทุจริตการคอร์รัปชัน โดยแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับลักษณะของการคอร์รัปชันที่ปรากฏได้จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันและลักษณะของการ คอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการคอร์รัปชันกับลักษณะของการ คอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความหมาย คอร์รัปชัน

คอร์รัปชัน (Corruption) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำบางอย่างโดยเจตนาเพื่อให้ได้ประโยชน์ที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่และไม่สอดคล้องกับสิทธิของผู้อื่น การใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตน การทุจริตต่อหน้าที่ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การกินสินบนและการแสวงหาอำนาจโดยวิธีการอันผิดธรรมเนียมคลองธรรม ในภาษาอังกฤษ และ

ภาษาฝรั่งเศส มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน *Corruptus* ตามความหมายในพจนานุกรม Black law dictionary ให้ความหมายว่า “...การกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการกระทำที่ชั่วและนอกรีต โดยมีเจตนาที่จะ หลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประชาชนไว้ วางใจกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับ ประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น” (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544, หน้า 2)

การแบ่งประเภท ลักษณะ องค์ประกอบของการคอร์รัปชัน

การแบ่งตามขนาด คือ 1) การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (Petty Corruption) 2) การคอร์รัปชัน ขนาดใหญ่ (Grand Corruption)

การแบ่งตามระดับ คือ 1) คอร์รัปชันเชิงบุคคล (Incidental) 2) คอร์รัปชันเชิงสถาบัน (Institutional) และ 3) คอร์รัปชันเชิงระบบ (Systematic)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน

1. ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริต (Fraud Triangle) ของ โดนัลด์ อาร์ เครสซี่ (Donald R Cressey) ในทศวรรษ 1980 ที่ว่าการทุจริต มีโอกาสจะเกิดขึ้นสูงหากมีเหตุการณ์หรือปัจจัยเสี่ยงการทุจริต เกิดขึ้นทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1.1 มีความกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure or Incentive) ผู้ทุจริตมีความกดดันให้กระทำทุจริต ซึ่งอาจเกิดจาก 1) ความกดดันในการปฏิบัติงาน เช่น ได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ โดยได้ปฏิบัติ เพราะเห็นว่าเป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชา 2) ความกดดันส่วนตัว เช่น ความเดือดร้อนทางการเงิน หรือจาก อุปนิสัยส่วนตัว

1.2 มีโอกาสในการกระทำผิด (Opportunity) ได้แก่ โอกาสในการกระทำทุจริต โอกาสที่จะ ปกปิดการกระทำ และโอกาสที่จะแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต โอกาสในการกระทำผิดเกิดจาก จุดอ่อนในการควบคุมภายในที่จะป้องกันและค้นพบการทุจริตได้ทันเวลา ได้แก่ 1) การควบคุมแบบป้องกัน เช่น ขาดการแบ่งแยกหน้าที่ที่สำคัญ การละเมิดหรือยกเว้นการควบคุมไม่ต้องได้รับการตรวจสอบ ขาดการ ควบคุมการเข้าถึงทรัพย์สิน ทำให้เกิดโอกาสการทุจริต 2) การควบคุมแบบค้นพบ เช่น ไม่มีระบบร่องรอย การตรวจสอบ (Audit Trail) ทำให้สามารถทำความผิดได้โดยไร้ร่องรอยหรือตรวจพบยาก ไม่มีระบบการ ควบคุมแบบอัตโนมัติหรือค้นพบได้ในเวลาเกิดจริง

1.3 มีข้ออ้างหรือเหตุผลที่ผิด (Rationale) เช่น อ้างด้านความจำเป็นเดือดร้อนส่วนตัว อ้างว่า เป็นประเพณีทางธุรกิจ ไม่ทราบว่าเป็นความผิด เพราะเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำ หรืออ้างว่าทำเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม

2. ทฤษฎีความน่าจะเป็นที่ทำให้เกิดการทุจริต ของ ครอส และแมคกาฮาน (Kross and Mcgahan) อธิบายทฤษฎีความน่าจะเป็นที่ทำให้เกิดการทุจริตว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ ความไม่ซื่อสัตย์ของบุคคล

โอกาส และการจูงใจให้ทุจริต โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน จะขาดองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ เขียนเป็นสูตรได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2549, หน้า 60-61) ดังนี้

$$P_i = D \times O \times M$$

P_i หมายถึง ความน่าจะเป็นที่จะเกิดการทุจริตขึ้น ซึ่งเกิดจากการคูณกันขององค์ประกอบ D O M ค่าที่ได้ มีค่า 0 ถึง 1

D (Dishonesty factor) หมายถึง ค่าความไม่ซื่อสัตย์ของบุคคลที่คาดว่าจะทำการทุจริตซึ่งจะได้รับการประเมินโดยบุคคลหรือคณะบุคคล มีค่า 0 ถึง 1 โดย ค่า 0 หมายถึง มีความซื่อสัตย์ ค่า 1 หมายถึง ไม่มีใครเชื่อว่าบุคคลนั้นมีความซื่อสัตย์

O (Opportunity factor) หมายถึง ค่าของโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริตซึ่งกำหนดได้ลักษณะเดียวกับค่า D

M (Motive factor) หมายถึง ค่าของปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลนั้นตัดสินใจทำการทุจริตซึ่งใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อกำหนดค่า M ซึ่งมีค่า 0 ถึง 1

อธิบายได้ว่า ถ้าองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งมีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่า ความน่าจะเป็นที่จะเกิดการทุจริต (P_i) ก็จะมีค่าเท่ากับ 0 ด้วย ซึ่งหมายความว่า การทุจริตไม่มีโอกาสจะเกิดขึ้นตามความคาดคะเนของบุคคลหรือคณะบุคคล ทฤษฎีความน่าจะเป็นจะเป็นที่ทำให้เกิดการทุจริตได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ D, O และ M แต่ละองค์ประกอบเท่ากัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกะระห์จากแนวคิดทฤษฎีความน่าจะเป็นที่ทำให้เกิดการทุจริตของ ครอส และแมคกาทาน Kross and Mcgahan (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2549) ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริต (Fraud Triangle) ของ โดแนลด์ คราสซี่ Donald Crassey (1980 อ้างถึงใน อุษณา ภัทรมนตรี, 2552, หน้า 12-19) และ สุทธิ อากาศฤกษ์ (2545) คือ ลักษณะการคอร์รัปชันและปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน

1.2 ศึกษาปัจจัยบางประการที่น่าจะมีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ซึ่งได้จากปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และกลุ่มงาน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรกลุ่มงานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์ และบุคลากรกลุ่มงานการเงินบัญชีและการตรวจสอบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ฝ่ายละ 2 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 304 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นบุคลากร 1) งานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์ 2) กลุ่มงานการเงินบัญชีและการตรวจสอบ ที่สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็นลักษณะของการคอร์รัปชันและปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านและนำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ (try - out) เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการศึกษา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .942 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งจดหมายลงทะเบียน และขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนภายในระยะเวลา 1 เดือน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการทดสอบ (t-test) ใช้สำหรับทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม สถิติทดสอบ (f-test) ใช้สำหรับทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ย กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน ใช้การเปรียบเทียบเชิงซ้อนด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) ของปัจจัยส่วนบุคคลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันและใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Spearman Rank Correlation เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการคอร์รัปชันที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัย

1. ลักษณะของการคอร์รัปชันที่พบได้จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง รายด้าน พบว่า ด้านการยกยอกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.22$) รองลงมาคือการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการค้า ($\bar{X} = 3.15$) และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ($\bar{X} = 2.58$) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลเกี่ยวกับลักษณะของการคอร์รัปชันที่พบได้จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะของการคอร์รัปชัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การยกยอก	3.22	.94	ปานกลาง
2. การเรียกรับเงิน หรือการให้สินบน	2.68	1.01	ปานกลาง
3. การเลือกจ้างหรือแต่งตั้งญาติและพวกพ้อง	2.69	.83	ปานกลาง
4. การให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวก	2.62	1.02	ปานกลาง
5. การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการค้าเพื่อประโยชน์ตน	3.15	1.21	ปานกลาง
6. การฟอกเงิน	2.63	.95	ปานกลาง
7. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน	2.58	1.00	ปานกลาง
8. การเอื้อประโยชน์	2.78	1.01	ปานกลาง
รวม	2.79	.80	ปานกลาง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.59$) รายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือด้านความเสี่ยงภัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.94$) รองลงมาคือด้านโอกาส ($\bar{X} = 2.78$) และอยู่ในระดับน้อย คือด้านสิ่งจูงใจ ($\bar{X} = 2.03$) ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันที่พบ
ได้จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โอกาส	2.78	.97	ปานกลาง
2. สิ่งจูงใจ	2.03	.73	น้อย
3. ความเลื่อมล้ำ	2.94	.90	ปานกลาง
4. ความซื่อสัตย์	2.59	1.08	ปานกลาง
รวม	2.59	.82	ปานกลาง

3. การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และลักษณะของการคอร์รัปชันจำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า

ลักษณะของการคอร์รัปชัน

1) เพศ อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และกลุ่มงานที่แตกต่างกันภาพรวมไม่ส่งผลต่อลักษณะการการคอร์รัปชัน

2) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการยกยอก การเรียกรับเงิน และการมีผลประโยชน์ทับซ้อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน

1) เพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานและกลุ่มงานที่สังกัดที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชัน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะของการคอร์รัปชันกับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) ลักษณะของการคอร์รัปชันภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยที่ลักษณะของการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับสูงมาก ($r = .92^{**}$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลักษณะการคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน

ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือด้าน การยกยอก การเรียกรับเงินหรือการให้สินบน และด้านการเลือกจ้างหรือ แต่งตั้งญาติและพวกพ้อง ส่วนด้านที่เหลือ พบว่า ลักษณะการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

2) ความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันกับลักษณะของการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ ทางบวกเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นปัจจัยด้าน โอกาส ด้านสิ่งจูงใจ ด้านความเสี่ยงภัย และ ด้านความซื่อสัตย์ที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์กันใน ระดับสูงทั้ง 4 ด้าน (Sig = .00) โดยด้านความซื่อสัตย์อยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความเสี่ยงภัย ส่วนที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านสิ่งจูงใจ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าลักษณะการคอร์รัปชันที่พบได้จากการปฏิบัติงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะการคอร์รัปชันทั้งหมด 8 ลักษณะ ประกอบด้วย การยกยอก การเรียกรับเงิน หรือการให้สินบน การเลือกจ้างหรือแต่งตั้งญาติและพวกพ้อง การให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวก การใช้ ข้อมูลภายในเพื่อการค้า การฟอกเงิน การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และประการสุดท้าย คือการเอื้อประโยชน์ เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ลักษณะการคอร์รัปชันที่พบได้ จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะ เช่นนี้แสดงว่ามีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นจริง โดยจะเห็นว่าสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงประจักษ์ของ (โกวิทย์ พวงงาม, 2549, หน้า 3) ที่พบว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนว่ามีการคอร์รัปชันมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2550 คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรม การคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการบริหารงานบุคคลมักจะมีพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น ซึ่งพฤติกรรมทั้ง 8 ประการ เป็นประเด็นที่ทำให้บุคลากรผู้ที่ถูกกระทำฝังใจแล้ว ได้ ร้องเรียนถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐจนตรวจพบการทุจริตดังกล่าว

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัจจัยทั้งหมด 4 ปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยด้าน โอกาส ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจ ปัจจัยด้านความเสี่ยงภัย และปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือด้านความเสี่ยงภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านโอกาส และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือด้านสิ่งจูงใจ ปัจจัยเหล่านี้ที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน สอดคล้อง กับทฤษฎีแอปเปิ้ลเน่า (Bad Apple Theory) กล่าวคือ เมื่อการตรวจสอบไม่มีความเข้มแข็งทำให้ผู้ที่ คอร์รัปชันไม่ถูกลงโทษทำให้เพิ่ม โอกาสที่จะทำให้นักตัดสินใจ ที่จะคอร์รัปชันมากขึ้นเพราะเป็นการเปิด

โอกาสในการกระทำความผิดว่าจะลดความเสี่ยงที่จะถูกจับมากน้อยแค่ไหน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2557, หน้า 8) นอกจากนั้นการตรวจสอบยังส่งผลต่อสิ่งจูงใจและความซื่อสัตย์ เมื่อคนผิดไม่ถูกลงโทษและคนผิดรายได้มากขึ้น ประกอบกับค่านิยมที่คนไทยยึดถือคนที่มีฐานะทำให้ยอมเสี่ยงภัยในการคอร์รัปชัน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะถึงแม้ว่าแต่ละบุคคลจะมีความซื่อสัตย์ แต่ทว่าค่านิยมของสังคมไทยในการยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่กระทำความผิด หรือการที่สังคมไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์ หรือบุคคลนั้นตกอยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นและสถานการณ์ทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในตนเอง จนนำไปสู่การตัดสินใจในการคอร์รัปชัน (สุนทร นิยมณรงค์, 2554, หน้า 6)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของลักษณะการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการยกยอก การเรียกรับเงิน และการมีผลประโยชน์ทับซ้อน แสดงว่าการที่ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนความคิดเห็นออกมาตามระดับการศึกษายังมีการศึกษาสูง ก็จะสะท้อนความคิดเห็นออกมาว่าปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงตามไปด้วย เป็นเพราะการศึกษาไม่ได้เพียงแค่ทำให้มีความรู้เฉพาะทางมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงทักษะต่าง ๆ มีวุฒิภาวะและผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายทำให้สะท้อนความคิดเห็นได้แตกต่างกัน และพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลกับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2557, หน้า 256) เรื่องการสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทยค่านิยมเพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันผลการวิจัยพบว่าปัจจัยพื้นฐานด้านเพศและระดับการศึกษา กับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองแตกต่างกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าการตัดสินใจเลือกนักการเมืองโดยพิจารณาคุณสมบัติส่วนตัวของนักการเมือง มีผลมาจากเพศและระดับการศึกษาของประชาชนด้วย

4. ความสัมพันธ์ของลักษณะการคอร์รัปชันกับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 ลักษณะการคอร์รัปชันในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก ส่วนรายด้านพบว่าลักษณะการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการยกยอก ด้านการเรียกรับเงินหรือการให้สินบน ด้านการเลือกจ้างหรือแต่งตั้งญาติและพวกพ้อง ส่วนด้านที่เหลือพบว่าลักษณะการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ทางบวกมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าลักษณะของการคอร์รัปชันข้างต้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544, หน้า 13) ที่พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการคอร์รัปชันมี 4 ตัวแปร คือ โอกาสของอำนาจ สิ่งจูงใจ การตรวจสอบ และความซื่อสัตย์ โดยสองตัวแปรแรกเป็นตัวแปรเชิง

บวกที่เอื้อต่อการให้เกิดการคอร์รัปชัน ในลักษณะต่าง ๆ กล่าวคือ เมื่อมีการผูกขาดอำนาจสูงและมีสิ่งจูงใจสูง ก็จะทำให้มีลักษณะการคอร์รัปชันสูงตามมา ส่วนสองตัวแปรหลังมีอิทธิพลต่อการลดลักษณะของการคอร์รัปชัน กล่าวคือ เมื่อองค์กรมีการตรวจสอบสูงและความซื่อสัตย์สูง จะทำให้พฤติกรรมการคอร์รัปชันในองค์กรน้อยลง

4.2 ความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันกับลักษณะการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ทางบวกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันด้านโอกาส ด้านสิ่งจูงใจ ด้านความเสียหาย และด้านความซื่อสัตย์ที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทั้ง 4 ด้าน โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ล้วนมาจากการคอร์รัปชันของบุคคลมากที่สุด เพราะเป็นกระบวนการขั้นแรกของการคัดกรองบุคลากรที่มีความซื่อสัตย์ มีความสามารถมาทำงาน ในระบบราชการ เป็นปัจจัยภายใน ที่อยู่ในใจหรือในตัวบุคคล มีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ประการ ได้แก่ โอกาส สิ่งจูงใจ การเสียหาย ความซื่อสัตย์ เช่น โอกาส ที่มีการเปิดโอกาสให้ทุจริตก็จะทุจริต สิ่งจูงใจที่อยู่ในลักษณะของเงิน หรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ การขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ ซึ่งปัจจัยภายในที่เกิดจากตัวบุคคลนั้น สามารถรับรู้ได้ว่าการทุจริตนั้นจะมาในลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) สอดคล้องกับ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2560, หน้า 6-7) ที่กล่าวไว้ว่า การทุจริตในการสอบแข่งขัน ซึ่งมีการเรียกรับเงินสูง มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน และทำเป็นกระบวนการ ทำให้กระบวนการคัดเลือกบรรจบุคคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ มีผลทำให้ได้บุคลากรที่ไม่มีจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เชื่อในระบบคุณธรรม อันส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และอาจมีพฤติกรรมเรียกรับผลประโยชน์เป็นลูกโซ่ เพราะต้องการเอาคืน และเห็นว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ทำกันอย่างเป็นปกติของระบบราชการ รวมทั้งอาจนำไปสู่การคอร์รัปชันอื่น ๆ ด้วย ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีสามเหลี่ยมที่ว่า การทุจริตในองค์กรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดมักจะเกิดจาก 3 ปัจจัยที่ เรียกว่าสามเหลี่ยมทุจริต (The Fraud Triangle) ประกอบด้วย 1) ความต้องการและแรงจูงใจ 2) โอกาส และ 3) ความมีเหตุมีผลและความซื่อสัตย์ แค่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งก็สามารถกระตุ้นให้ตัวบุคคลกระทำทุจริตได้ ดังนั้นการปิดโอกาสในการก่อการทุจริตโดยการเสริมจุดแข็งของการควบคุมภายในนั้น จะเป็นการป้องกันให้องค์กรได้เป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรศักดิ์ โชติพิณิจ, 2558, หน้า 101) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยต่อต้านการคอร์รัปชันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาในองค์กรบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการคอร์รัปชันทางการบริหารอยู่ในระดับสูง โดยพบปัจจัยต่อต้านการ คอร์รัปชัน ได้แก่ การยึดความโปร่งใส การกำจัดโอกาส การลดการผูกขาดอำนาจ การยึดหลักป้องกันความเสี่ยง การยึดหลักความซื่อสัตย์ การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความรู้ และการยึดหลักความรับผิดชอบ

5. แนวทางการป้องกันการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกและจัดประเภทตามหมวดหมู่ สรุปได้ดังนี้

5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ระบบอุปถัมภ์ และกฎหมายระเบียบมีช่องโหว่

5.2 แนวทางป้องกันการทุจริตการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การบังคับใช้กฎหมาย การลงโทษ การส่งเสริมมาตรการตรวจสอบโดยภาคประชาชน และการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการคอร์รัปชันที่พบได้จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะการคอร์รัปชันทั้งหมด 8 ลักษณะ ประกอบด้วย การยกยอก การเรียกรับเงินหรือการให้สินบน การเลือกจ้างหรือแต่งตั้งญาติและพวกพ้อง การให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวก การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการค้า การฟอกเงิน การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และประการสุดท้ายคือ การเอื้อประโยชน์ พบว่าลักษณะการคอร์รัปชันที่พบได้จากการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะเช่นนี้แสดงว่ามีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นจริง ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมอบนโยบายให้บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันภายในองค์กร โดยตระหนักถึงลักษณะการคอร์รัปชันดังกล่าว ทั้งนี้ควรให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินนโยบายอีกชั้นหนึ่งโดยการฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละปี และควรมีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบการคอร์รัปชันให้มีความเข้มแข็งด้วย

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัจจัยทั้งหมด 4 ปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยด้านโอกาส ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจ ปัจจัยด้านความเสี่ยงภัย และปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความเสี่ยงภัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านโอกาส และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือด้านสิ่งจูงใจ ปัจจัยเหล่านี้ที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ดังนั้นเพื่อขจัดปัจจัยดังกล่าว ภาครัฐควรมีกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน มีกลไกติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ใช้มาตรการทางสังคม มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นธรรม ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วยในลักษณะองค์กรเฝ้าระวัง

3. ลักษณะของการคอร์รัปชันกับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก แสดงว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีกตัวหนึ่งจะสูงไปด้วย ดังนั้น การปรับปรุงระบบการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น ควรเน้นการพัฒนาระบบที่ทำให้การคอร์รัปชันลดน้อยลง และกำจัดปัจจัยที่มีผลต่อการคอร์รัปชันด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ระบบตรวจสอบการทำงานที่ทำให้การเมืองท้องถิ่นที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้น้อยที่สุด เสริมสร้างการสร้างความนิยมในการทำงานที่ยึดถือระบบคุณธรรมมากกว่าระบบอุปถัมภ์ และการสร้างระบบถ่วงดุลในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย มีตัวแปรที่ส่งผลต่อการคอร์รัปชัน จึงควรวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นกรอบในการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพในการควบคุมการคอร์รัปชัน ได้ครอบคลุมมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ รักเลี้ยง อธิการบดีมหาวิทยาลัยพิษณุโลก ขอขอบคุณ อาจารย์สุนทร รักเลี้ยง อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพิษณุโลก และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ที่ได้มอบทุนสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้

รายการอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2561). *ข้อมูลทั่วไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง, กรมการปกครอง.
- กฤษณ์ วงศ์วิเศษธร. (2561). *การทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วันที่ค้นข้อมูล 26 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>
- โกวิท พวงงาม. (2549). *รายงานการวิจัยประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิสเตอร์ก๊อบบี้.
- บงกช สุทัศน์ ฌ อยุธา. (2557). การสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทยค่านิยมเพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา*, 6(11).
- พรศักดิ์ โชติพิณิจ. (2558). ปัจจัยต่อต้านการคอร์รัปชันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ศึกษาในองค์กรบริหารส่วนตำบล. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(2).
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). *ดัชนีคอร์รัปชันของไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้*. รายงานผลการวิจัยเสนอต่อมูลนิธิอาเซียนและสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- วิชัย รูปขำดี. (2552). *การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน*. นนทบุรี: สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2549). *คู่มือการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2557). *สถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- สุธี อากาศฤกษ์. (2545). *การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุนทรี นิยมณรงค์ (2554). ผลประโยชน์ทับซ้อนและการสมรู้ร่วมคิดที่มีผลต่อการคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 4(3).
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2552). *การตรวจสอบภายในสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.

พชรดนัย วัชรชนพัฒนัษาดา

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Transparency International. (2017). *Corruption Perceptions Index*. Retrieved September 26, 2018, from <https://www.voathai.com/a/transparency-corruption-index/4270044.html>